

HAABNEEME

Haabneeme on meile teadaolevalt vanima püsiva asustusega küla Viimsi poolsaarel, sest Lundi ülikooli raamatukogus on ürik, kus on juttu kohast nimega Apones juba 1271. aastal. Nimi on aegade jooksul teinud läbi imepäraseid muutusi, olles nii Appones, Apenese, Hapenisse, Hapenes, Hobbenes, Habnis, Abinam, Hapniem, Habbenem kui ka Gabinem, kui välja valida vaid värvikamad. Praegune nimi on kahtlemata soome-ugri päritolu – haabasid seal ju kasvab ka nüüdki, kuigi rannas on vast sangleppade ülekaal. Haabneeme nime teise osa kohta arvab Wieselgren, et see on oma juurtega rootsi keeles, kuna “näs” on rootslaste nina, nii näos kui merre ulatuva maasäärena. Rootsis on meie Haabneemele vastavad kohad Aspanæsi nimega Upplandis kui Smålandis täiesti olemas. Aga selle esialgse Aponesi oleme me hiljem Haabneemeks pööranud. Kui Soome poole vaadata, siis seal on haabadega kohanimedid palju, Kisko kandis lausa Hapaniemi. Ja eriti tore lugu on Haparanda-Tornio kaksiklinnaga, kus nimi Haparanda on selgesti soome oma, kuid linn asub hoopis Rootsis! Nii et selle Haabneeme nime koha pealt me pole mitte üksi.

Aga kust see “apo” alguses tuli? On mõeldud, et äkki oli tegu õunapuudega, mis neemele nime andsid, sest “apel” on rootsi keeles just õunapuu. Selles aga Wieselgren kahtleb ja teatab, et need inimesed, keda tema küsitlenud oli, ei teadnud, et Haabneemes metsikuid õunapuid oleks kasvanud! Iseasi muidugi, kui kaugete aegade taha nende küsitletute mälestused ulatusid. Wieselgrena enda seisukoht on, et see võib olla on väga vanast mehenimest pärit, sest nimi Abo, Appo, Abpo, Apbo, Habo, Happe ja Happo on tõepoolest kasutusel olnud (kust see soome Aapogi tulnud on?). Näiteks Westfalenis, kust suur osa Eestisse rännanud sakslasi on tulnud, on Abbo nimi vähemalt viis korda kohanimedes esinenud. Ka Taanis kohtame selliseid isiku- ja kohanimedid, nagu Abbi, Abbo ja Abbe, ning kohanimedena Apperup ja Abbenæs.

Kokkuvõtteks leiab Wieselgren olevat väga tõenäose, et tänapäeva Haabneeme on saanud oma nime germaani mehenimest, oli see siis Habbe või Happo. Ja et alguses võis ta olla rohkem skandinaaviapärase, mis siis ilmselt sakslaste mõjul saksapärasemaks muutus.

Mis puutub Haabneemes elanud inimeste nimedesse, siis 1371.a. kohtame Tallinna linnaarhiivis selliseid nimesid nagu Nicolaus, Clawes ja Hanneke, mis võivad olla nii rootsi kui saksa omad. Aga kauaaegse Tallinna arhivaari ja ajaloolase Paul Johanseni andmetel on 1523.a. ürikus juttu arvatavast rootslasest Marten Magnuszonist, kes tappis Hobbenesis Erick Stobbe nimelise mehe. Ja Pirita kloostri talupoeg Mattis, kes ka ühe või mitu inimest maha lõi 1526.a., võis samuti rootslane olla. Miks aga Johansen Jurgenit (1539) ja Peter Terkukenit (1543) rootslasteks pidas, seda Wieselgren ei tea. Rootsused võisid olla ka Golle van Apenese (1372) ja Thideke van Hapenes (1390).

1589.a. ürikus on juttu juba kaheksast talupojast, kelle nimed on kaunis eestipärased: Ewer Martt, Tegder Jurgen, Perkh, Kruide Marth, Rihe Mert, Kemmert, Lehne Hans. Hiljem rootsi ja vene ajal polnud Haabneeme mitte kaluriküla, vaid mõis, mis vähemalt 1686-1689 kuulus Fritz Wachtmeistrile. Mõis oli väike, vaid neli talu, neist kahes peremeesteks Christer Fischer ja Brincke Hans. Nii et siin tuleb Pringi nimi esile, mis iseenesest võib olla nii saksa kui rootsi päritolu (brink – rootsi keeles kungas, kink, nõlvak). Kuna ka Sangaste lähedal on Pringi nimeline koht, siis võiks kalduda saksa päritolu poole. Kuigi ka Rootsisis on Brinki nimelisi kohti, nii Södermanlandis kui Östergötlandis.

Nii et kokkuvõtteks võib öelda, et rootsi mõju meie rannaäärsetes kohanimedes on täiesti olemas, seda enam, et Tartu ülikooli ajaloo professor Carl Schirreni väite kohaselt peeti 1551.a. Haabneemet ja Rohuneemet (Rochum) rootsi küladeks.